

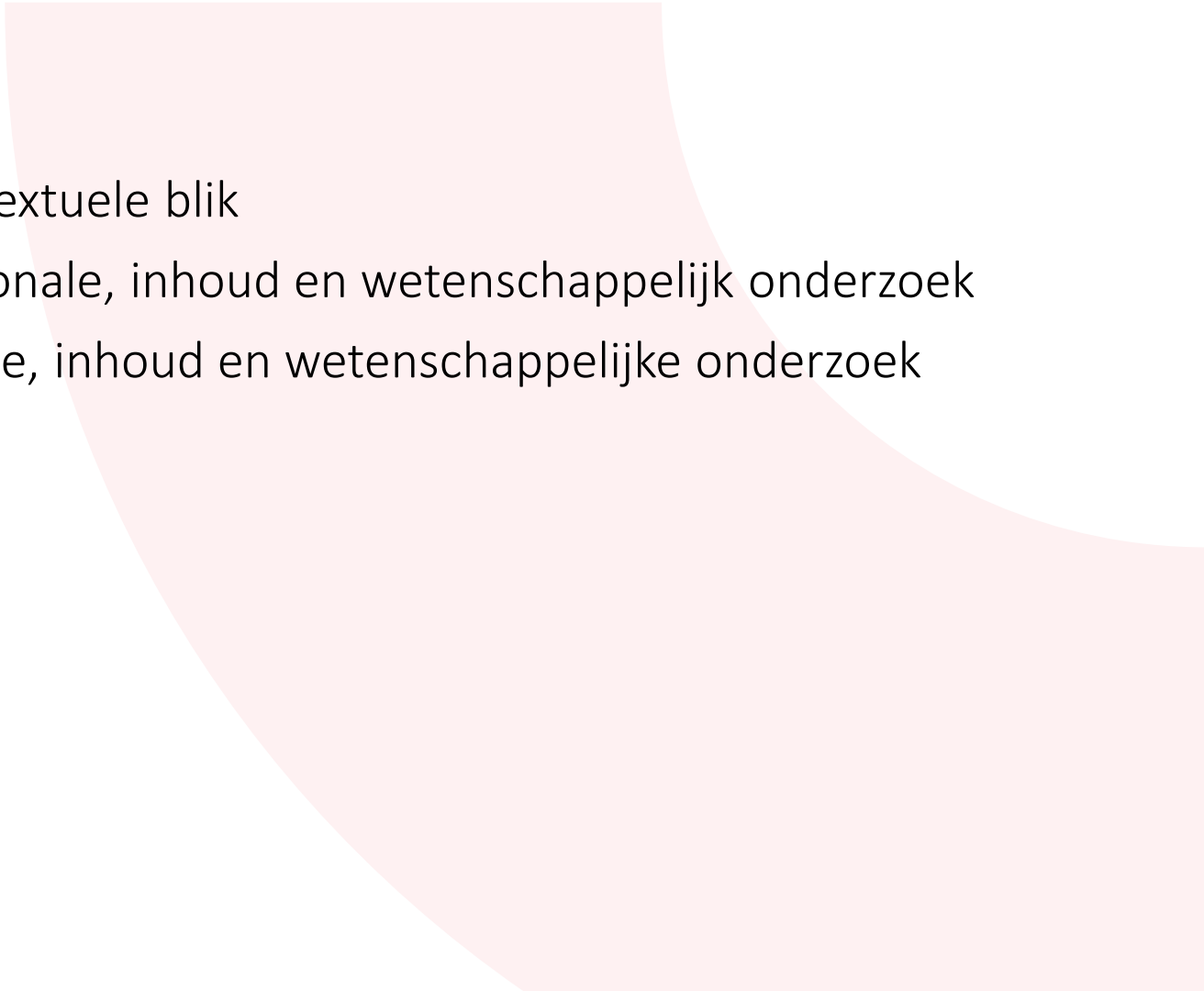
Herstelgericht werken vanuit een contextuele blik

Chantal Duisters-van Kemenade, junior onderzoeker Lunet en orthopedagoog

Arjan Muller, hoofd behandeling LVB en cognitief gedragstherapeut VGCT

Herstelgericht werken vanuit een contextuele blik

- Even voorstellen
 - Herstelgericht werken vanuit een contextuele blik
 - Constructionele Gedragstherapie: rationale, inhoud en wetenschappelijk onderzoek
 - Narratieve Exposure Therapie: rationale, inhoud en wetenschappelijke onderzoek
 - Vragen?
-

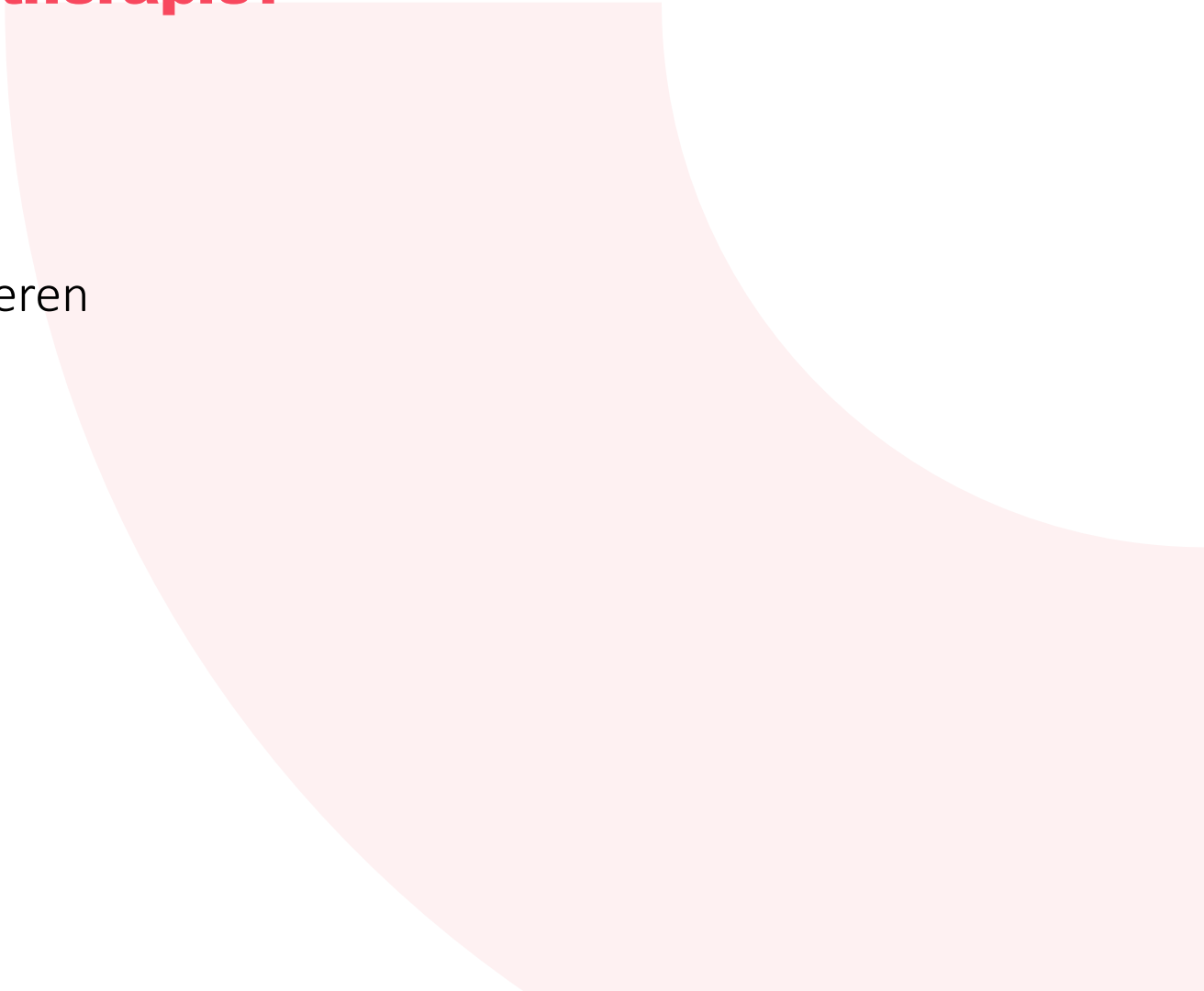

Herstelgericht werken vanuit een contextuele blik

- Constructionele gedragstherapie & Narratieve exposure therapie
 - Gericht op:
 - Welbevinden – In orde zijn
 - Herstelgericht werken
 - Vanuit een contextuele blik
 - Met kennis van de leergeschiedenis.
-

Wat is constructionele gedragstherapie?

- Eerste kennismaking
 - Therapie: gericht op klachtenvrij functioneren
 - Klachtenoverstijgend – Transdiagnostisch
 - 3 fasen in de therapie
 - Casus
-

Onszelf veilig/zeker stellen: De gehele dag door, een heel leven lang

- In orde, veilig, OK voelen
 - Gerust zijn over jezelf,
 - Zeker en Sterk gevoel
 - Voldoening,
 - zelfwaardering, Trots op jezelf
 - Trots,
 - Erbij horen, Ertoe doen
 - Het verschil maken
 - Een bijdrage hebben, van waarde voelen
 - Een gevoel hebben van nuttig zijn
 - **Kern van zelfgevoel/identiteit/persoonlijkheid**
-

Constructionele gedragstherapie bij mensen met een LVB

Het theoretisch kader

Sd -> R -> S+/ S-
 =
 -> CS -> Cr

Kans --> Actie! --> Verandering in de situatie --> Welbevinden

Het onderzoek

- Samenwerking binnen de VGCT met meerdere secties
 - Uitgeprobeerd bij meerdere cliënten: voorbeeld casus
 - Aanzet tot onderzoek
 - De vis en de kom
-

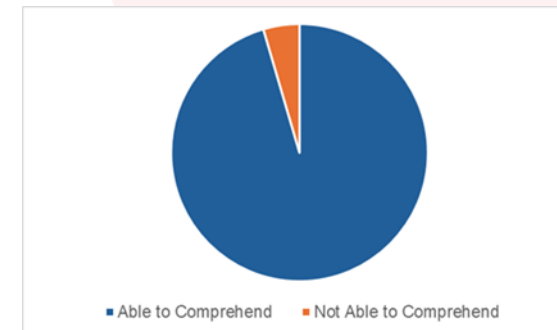
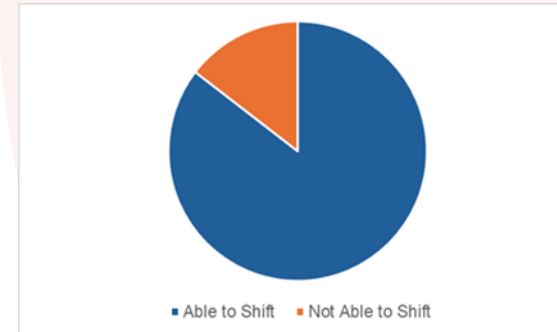

Onderzoek

- <https://www.youtube.com/watch?v=RoqhXJkyQbA>
- Eenvoudig
- Korte zinnen
- Visueel
- Verbaal
- Tekstueel
- Langzaam

Belangrijkste resultaat

- N=103
- 85,4% kon de focus verleggen
- 95% van deze groep begreep de positieve consequentie

Kunnen mensen met een licht
verstandelijke beperking de focus
verleggen van klachten naar de context?

Behandeling van PTSS bij mensen met een LVB

- Zorgstandaard psychotrauma- en stressorgerelateerde stoornissen (Akwa, 2020):
 - Eerste keus
 - Imaginaire/Prolonged Exposure (IE/PE)
 - Cognitieve (Processing) Therapie (CPT)
 - Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR)
 - Trauma Focused Cognitieve Gedragstherapie (TF-CGT)
 - Maar ook:
 - Beknopte Eclectische Psychotherapie voor PTSS (BEPP)
 - **Narratieve Exposure Therapie (NET)**

PTSS behandeling

Toepasbaar bij
meervoudig trauma

Kortdurend

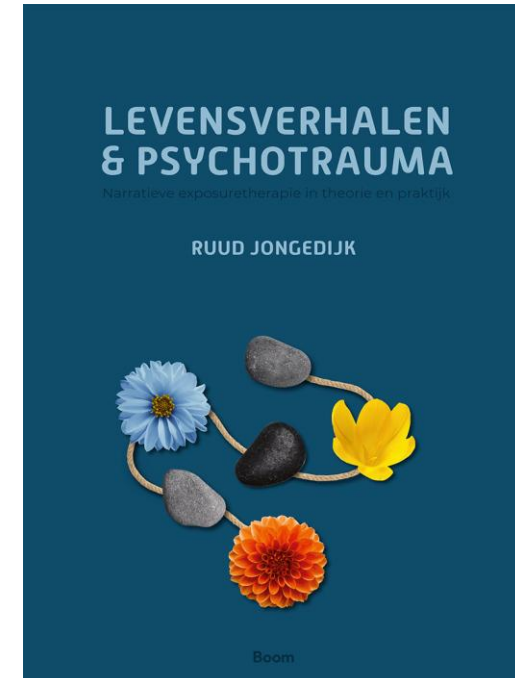
Voor diverse
leeftijden

Narratieve Exposure Therapie

evidence based

Trauma context wordt
meegenomen

Ruimte voor mooie
levenservaringen

Narratieve Exposure Therapie: rationale

Toen

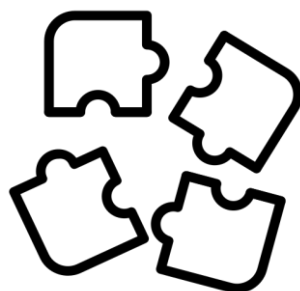

Brein in overlevingsstand.
Je kunt niet meer goed
nadenken.

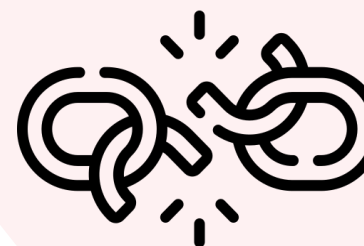

Zintuiglijke en lichamelijke
reacties overheersen

Nu

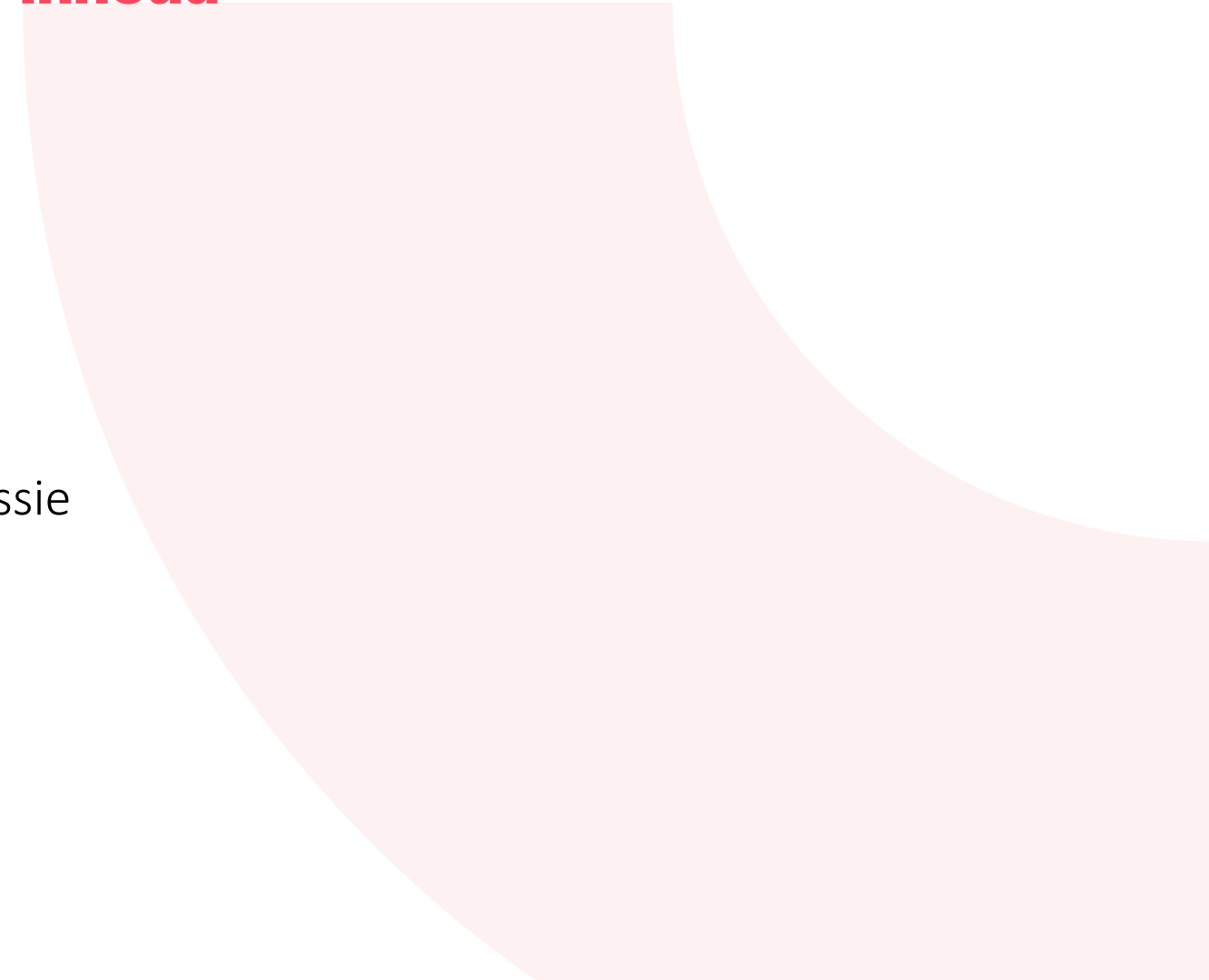
Herinneringen worden
fragmentarisch opgeslagen
in het impliciete geheugen
(beelden, geluiden,
lichamelijke sensaties).

Samenhang tussen het
impliciete en expliciete
geheugen (tijd, plaats,
context) ontbreekt.

Narratieve Exposure Therapie: inhoud

- (Diagnostiek en indicatiestelling)
 - Psycho-educatie
 - Levenslijnsessie
 - Narratieve exposure-sessies
 - Getuigenisdocument & afrondende sessie
-

Narratieve Exposure Therapie: inhoud

- Levenslijnsessie
- Doel:
 - Cliënt:
 - Overzicht geven chronologie van het leven
 - Geeft overzicht voor de behandeling
 - Visueel aantrekkelijk
 - Therapeut:
 - Routekaart voor de behandeling
 - Structureert de zittingen

Narratieve Exposure Therapie: inhoud

- Narratieve exposure sessies
- Werkwijze:
 - Vanaf de geboorte chronologisch doorwerken van de levenslijn.
 - Stenen doorwerken met exposuretechnieken.
 - Maar ook aandacht voor het bespreken van andere symbolen en de periodes tussen symbolen.
 - Van elke sessie maak je een kort verslag dat je de volgende sessie voorleest.

Narratieve Exposure Therapie: inhoud

- Getuigenisdocument en afrondende sessie
- Getuigenisdocument:
 - Samenvoeging van alle deelverslagen
- Laatste sessie:
 - Nogmaals volledig voorlezen van het getuigenisdocument
 - Terugblik en Blik vooruit op de toekomst

Narratieve Exposure Therapie: wetenschappelijke evidentie

NET bij de algemene populatie:

- In meerdere landen onderzocht op effectiviteit. Meerdere meta-analyses over NET gepubliceerd.
- Goede effect-size, vooral 3 tot 12 maanden na de behandeling.

NET bij LVB:

- Weinig onderzoek (1 case study; 1 RCT; 1 studie over aanpassing NET voor LVB)
- Conclusie:
 - toegankelijk en toepasbaar voor kwetsbare doelgroepen
 - Afname van PTSS symptomen

Project NET bij LVB

- Driejarig project (2024-2027)
- Subsidie ZonMw
- Samenwerkingspartners:

Waar staan we nu in het project?

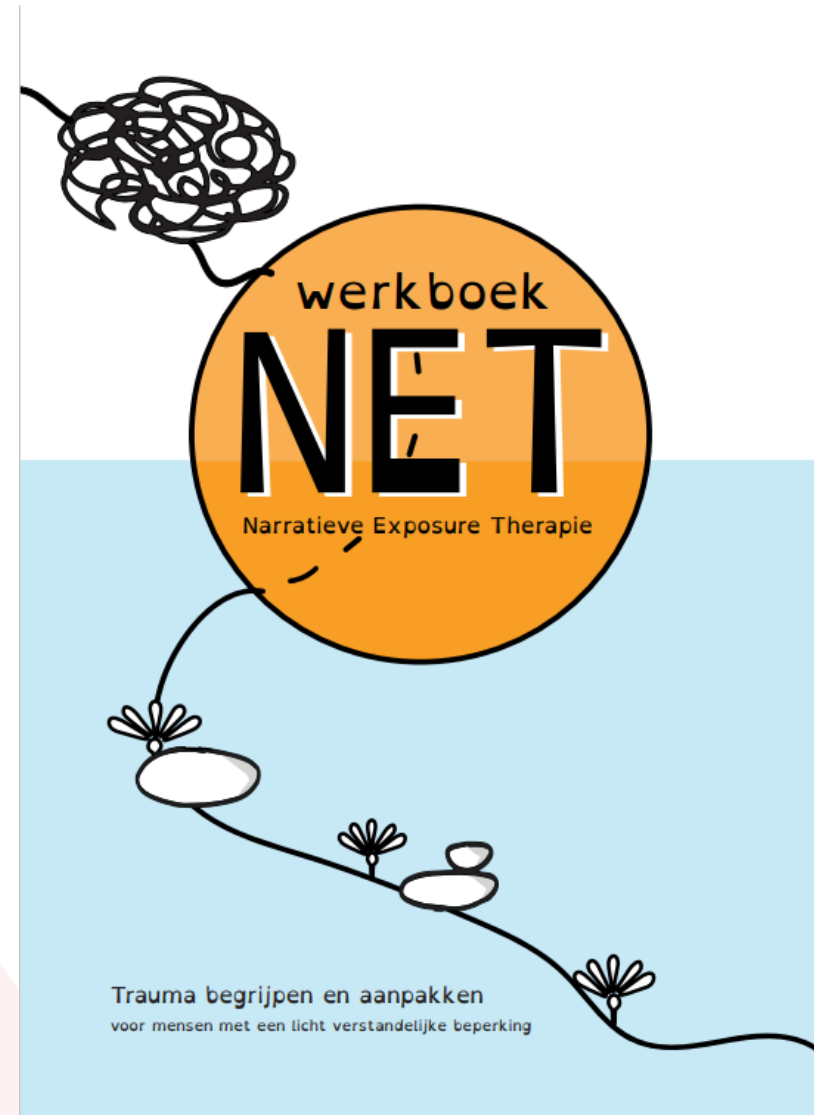
Deelstudie 1:

Het aanpassen van NET voor mensen met een LVB

Ontwikkelde producten:

1. Werkboek NET: Trauma begrijpen en aanpakken voor mensen met een licht verstandelijke beperking
2. Handreiking Narratieve Exposure Therapie bij mensen met een licht verstandelijke beperking

<https://lunet.nl/over-lunet/organisatie/onderzoek-en-ontwikkeling/producten-presentaties>

Bronvermelding NET

- APA (2014). *Handboek voor de classificatie van psychische stoornissen (DSM-5)*. Nederlandse vertaling van *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (5th Edition). Amsterdam: Boom.
- Akwa GGZ. (2020). *Psychotrauma- en stressorgerelateerde stoornissen: Zorgstandaard*. GGZ Standaarden. Geraadpleegd op 15 april 2025, van <https://www.ggzstandaarden.nl/zorgstandaarden/psychotrauma-en-stressorgerelateerde-stoornissen/introductie>
- Byrne, G. (2022). A systematic review of treatment interventions for individuals with intellectual disability and trauma symptoms: A review of the recent literature. *Trauma, Violence, & Abuse*, 23(2), 541-554. DOI:10.1177/1524838020960219
- Fazel, M., Stratford, H. J., Rowsell, E., Chan, C., Griffiths, H., & Robjant, K. (2020). Five applications of narrative exposure therapy for children and adolescents presenting with post-traumatic stress disorders. *Frontiers in Psychiatry*, 11(19), 1-8. DOI: 10.3389/fpsy.2020.00019
- Hoeboer, C., Wienen, L., Smiddy, M., van der Werff, S., Maric, M., Tjoa, E., Timmers, L., & Schoorl, M. (2024). Effectiveness of narrative exposure therapy for treatment of PTSD following childhood Trauma: A Single-Case Series design. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 31(5), 1-16. <https://doi.org/10.1002/cpp.3044>
- Jongedijk, R. A. (2021). *Levensverhalen en psychotrauma. Narratieve Exposure Therapie in de praktijk*. Amsterdam: Boom.
- Keesler, J. M. (2020). Trauma-specific treatment for individuals with intellectual and developmental disabilities: A review of literature from 2008 to 2018. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 17(4), 332-345. DOI:10.1111/jppi.12347
- Lely, J. C., Smid, G. E., Jongedijk, R. A., Knipscheer, J. W., & Kleber, R. J. (2019). The effectiveness of narrative exposure therapy: A review, meta-analysis and meta-regression analysis. *European Journal of Psychotraumatology*, 10(1). DOI: 10.1080/20008198.2018.1550344
- Marlow, K., Schröder, T., Tickle, A., & Renton, J. (2021). Adapting the protocol for narrative exposure therapy for adults with mild intellectual disabilities. *British Journal of Learning Disabilities*, 51(3), 334-343. DOI: 10.1111/bld.12479

Bronvermelding NET

- Mayer, B., Elbing, U., & Ostermann, T. (2023). Trauma treatment using Narrative Exposure Therapy adapted to persons with intellectual disabilities or severe chronic mental disorders – a randomised controlled pilot study with an embedded observational study. *Journal of Intellectual Disability Research*, 67(11), 1096–1112. DOI: 10.1111/jir.13076
 - Siehl, S., Robjant, K., & Crombach, A. (2020). Systematic review and meta-analyses of the long-term efficacy of narrative exposure therapy for adults, children and perpetrators. *Psychotherapy Research*, 31(6), 695–710. DOI: 10.1080/10503307.2020.1847345
-